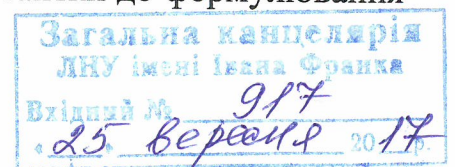

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
БУРДІНОЇ ЕЛЕОНОРИ ОЛЕГІВНИ
Інфотейнмент як соціокомунікативне явище в сучасних українських
інформаційно-публіцистичних телепроектах,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук із
соціальних комунікацій зі спеціальності
27.00.04 – теорія та історія журналістики

Еволюція інформаційної системи й масифікація новітніх комунікативних процесів, що виражають сучасну інформаційно-свідомісну парадигму, вимагають розширення системи образно-виражального та технологічного інструментарію медійної практики як новітньої стратегії та конкурентоспроможного професійного середовища.

На сьогодні можемо стверджувати, що активний розвиток новітніх ефектів комунікації (медіа-форм, методів, форматів тощо) є наслідком процесів медіатизації суспільства, що спричиняє зміну не лише функціональних експлікацій традиційних дискурсів, а й перетворює їх на тип контент-індустрії, безпомилковий ресурс у культурі споживання. Використання інфотейнменту як телевізійного формату та прийому наразі є медіа-трендом, який, на жаль, не має свого методологічного узагальнення у межах самостійного наукового дослідження.

Концептуалізація дослідницьких ініціатив навколо розробки ефективних моделей сучасної журналістики, в контексті творення нових форм продуктивної комунікації, актуалізує дисертаційне дослідження Е.О. Бурдіної у царині методології соціальних комунікацій. Практична цінність дисертаційної роботи полягає у розробці обґрунтованої платформи для професійної діяльності, зокрема, щодо ефективності використання системи виражальних та зображальних засобів інфотейнменту як прагматичного компоненту інформаційно-публіцистичного мовлення. Системність та логічність основних дослідницьких прийомів, використаних у дисертаційній роботі, обґрунтовуються серйозним науковим підходом дисертантки до формулювання

основної гіпотези дослідження та її доведення на теоретико-методологічному, аналітичному та емпіричному рівнях.

У процесі роботи над теоретичною частиною дисертантка вдало продемонструвала свій дослідницький хист, вміння логічно й послідовно формувати бібліографічний кейс, вибудовувати аналітичне підґрунтя дослідження. У першому розділі «Теоретичні засади дослідження явища інфотейнменту» викладені основні чинники та передумови інфотейнменту як соціокомунікативного явища, акцентовано на термінологічній невизначеності та неоднозначності поняття, полісемічності його наукового трактування й практичного застосування у контексті тріади «жанр» – «метод / спосіб / форма подачі інформації» – «формат». Обґрунтовуючи парадигму наукових інтерпретацій проблеми, дослідниця робить спробу проаналізувати її на новому рівні, – з позиції історичного, культурного, демографічного, соціального, професійного та загальнопсихологічного підґрунтя у концепції злиття інформаційної та розважальної функції журналістики. Зокрема, Е.О. Бурдіна зазначає: «Концепція злиття інформаційної й розважальної функцій, з одного боку, дозволила посилити ефективність сприйняття інформації реципієнтами, а з другого – стала поштовхом розмиття жанрових меж і порушення традиційних журналістських засад подачі матеріалів» (с. 45). Акцентуючи на українському досвіді використання інфотейнменту, дослідниця виділяє інформаційно-публіцистичний сегмент мовлення, як найбільш сприятливий для його реалізації.

Другий розділ дисертації «Змістові та структурні трансформації в інформаційно-публіцистичному сегменті українського телебачення» узагальнює та систематизує результат ґрунтовної аналітичної роботи Е. О. Бурдіної, у якому дослідниця не лише надає характеристику сучасному інформаційно-підсумковому мовленню, а й класифікує його основні домінанти. Серед інфотейнментових принципів подання інформації, які застосовуються в українській практиці, дисертантка виділяє: деталізацію, персоноцентричність, трансформацію структурних елементів матеріалів, аналіз яких, пропонує на

кількох рівнях сприйняття: вербальному, візуальному та вербально-візуальному. Серед найбільш актуальних принципів інфотейнменту виділяє – персоноцентричність, яка реалізується як у постатях журналіста й ведучого (персоналізація), так і через історії конкретних людей (персоніфікація). У контексті аналізу цих явищ Е.О. Бурдіна запропонувала власну типологію ролей «головних персонажів» у сюжетах інформаційно-публіцистичного сегменту: «жертви», «герої», «незвичайні люди», «звичайні люди у звичайних обставинах», «незвичайні люди у звичайних обставинах», «діти», «наші в закордонні», «персонажі, які втілюють цікаві паралелі», «персонажі із кумедними історіями» (с. 107-112). А також виокремила основні стильові тенденції інформаційно-публіцистичних телепроектів на сучасному українському телебаченні. Ґрунтовний аналіз найбільш рейтингових підсумкових програм провідних українських телеканалів дозволив дослідниці сформулювати такі висновки: «В гонитві за яскравими формами подачі й ефективністю донесення повідомлення спостерігаємо частотне викривлення у бік порожньої розважальності й навіть порушення базових засад журналістики, що проявляється в перекручуванні інформації, шокуванні глядача, включенні зайвих подробиць особистого життя, уживанні грубого гумору тощо» (с. 126).

Продумана концепція третього розділу «Прийоми й способи реалізації інфотейнменту в українських інформаційно-публіцистичних телепроектах на зображальному й виражальному рівнях» дозволила автору виділити новаторські прийоми, притаманні українському інформаційно-публіцистичному сегменту й проаналізувати основні метакомпоненти сучасного телевізійного мовлення, визначити засоби його естетичного й емоційного впливу на реципієнта. Детальне дослідження виражального (лінгвістичного й звукового) та зображального (графічного, ігрового, знімального й монтажного) компонентів дали можливість дослідниці визначити основні принципи продуктивної комунікації в форматі «інфотейнмент». Аналіз ефективних та негативних проявів інфотейнменту в підсумкових програмах провідних телеканалів України дозволив Е.О. Бурдіній обґрунтувати важливі

наукові положення, зокрема: «Інфотейнментові ознаки з часом можуть втрачати первинну наповненість, перетворюючись на складники іншого медійного явища – шоуїзації. У науковій і критичній літературі, матеріалах ЗМІ на сьогодні спостерігається помилкове змішування цих понять при їхній суттєвій відмінності» (с. 198).

Сформульовані дисертанткою висновки, як до кожного з розділів, так і загальні, є достатньо повними й узагальнюють нарративну послідовність викладеного у розділах матеріалу відповідно до поставлених завдань, розкривають методологічну цілісність наукової розвідки й демонструють практичні здобутки у напрямі розробки новітніх підходів до аналізу ефективності інфотейнтенту як інформаційно-публіцистичного прийому.

Безперечну новизну отриманих результатів дослідження Е.О. Бурдіної, їхню актуальність та самостійність засвідчує високий рівень публічної апробації висновків роботи – 8 публікацій у фахових наукових виданнях України та 1 стаття у закордонних фахових виданнях, а також численні виступи на всеукраїнських й міжнародних наукових конференціях, засвідчені публікацією тез та матеріалів доповідей.

Автореферат дисертації повністю відповідає змістові й структурі роботи та зробленим у ній висновкам, цілком відображає основні наукові результати дослідження. У той же час рецензована робота не є вільною від зауваг, найбільш суттєвими вважаємо такі:

1. У контексті характеристики об'єкта та предмета дослідження, джерельної бази й основної проблеми роботи дослідниці слід було б чітко визначити та обґрунтувати основні поняття, що використовуються у дисертації. Певна термінологічна невизначеність, а часом і плутанина, відчувається на рівні синонімічного вживання у тексті понять щодо характеристики об'єкта дослідження: «інформаційно-публіцистичне мовлення / телебачення / програма, проект»; або типології аналізованих програм: «підсумкова програма, підсумковий тижневик, тележурнал, інформаційно-аналітична програма, інформаційно-публіцистична програма». На нашу думку, Е.О. Бурдіній не

зайвим було б залучити теоретичні праці з проблеми типології телевізійних програм. А також обґрунтувати інформаційно-публіцистичні характеристики підсумкових програм, які більшість сучасних дослідників та, власне, й самі виробники, про що свідчить програма передач, все ж відносять до інформаційно-аналітичних. З метою аргументації у роботі можна було б використати наукові доробки професорів В.Д. Буряка, В. В. Гоян, І.Л. Пенчук та інших.

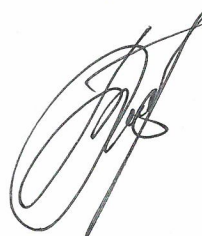
2. Явище «інфотейнменту» у дисертації розглядається як соціокомунікативний феномен, а тому, на нашу думку, має бути дослідженим у контексті основних соціокультурних процесів, що відбуваються в сучасному інформаційному просторі України. Зокрема у розрізі проблеми «медіаосвіти», адже «медіаосвіта є фундаментальною складовою інформаційної безпеки країни, відіграє стратегічну роль у вихованні патріотизму молоді, формуванні української ідентичності» («Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», друга редакція від 21 квітня 2016 року).

3. Результати проведеного дослідження мають безперечну наукову та практичну цінність, містять аргументований аналіз позитивних та негативних ефектів й наслідків використання «інфотейнменту» в підсумкових новинних програмах. Отримані результати узагальнюють український досвід й можуть мати рекомендаційний характер для сучасної телевізійної журналістики. Вважаємо, доцільним було б підтвердити їх довідками про впровадження практичних результатів, які б засвідчили прикладний характер дослідження.

Однак, наведені вище зауваження не мають принципового характеру і жодним чином не зменшують наукову цінність рецензованої роботи. Враховуючи позитивні моменти дослідження, самостійність у його проведенні, наукову значущість та новизну одержаних результатів, належну апробацію і зважаючи на те, що дослідження відповідає вимогам п. 11 та 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, зі змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19 серпня 2015 року і наказу

№ 40 МОН України від 12 січня 2017 року, які висуваються до кандидатських дисертацій, вважаємо, що дисертація Бурдіної Елеонори Олегівни «Інфотейнмент як соціокомунікативне явище в сучасних українських інформаційно-публіцистичних телепроектах» є вагомим внеском у теорію та практику сучасної української журналістики, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій зі спеціальності 27.00.04 – теорія та історія журналістики.

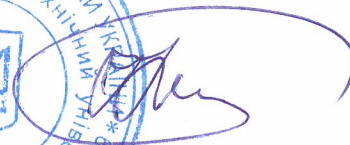
Офіційний опонент – кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри журналістики
Запорізького національного
технічного університету

Т.В. Хітрова

Підпис Хітрової Т.В. засвідчую:

Вчений секретар
Запорізького національного
технічного університету,
кандидат соціологічних наук,
доцент

В.В. Кузьмін